

Adviesvraag 1: Duurzaamheid

Op weg naar de verbonden en toekomstbestendige stad

Team Stadsadviseurs is een stevig en fris adviescollectief voor de gemeente Den Haag. Het brengt sector-, beleid- en projectoverstijgende kennis samen over maatschappelijke vraagstukken en stedelijke transitie.

Team Stadsadviseurs streeft ernaar dat iedereen in Den Haag, ongeacht rol of afkomst, zich betrokken voelt bij de toekomst van de stad.

Het wil een voorbeeldrol vervullen op inhoud, vorm en verbinding. Vanuit de tussenruimte ontwerpt Team Stadsadviseurs een integraal en duurzaam perspectief voor het Den Haag van morgen.

Context van de adviesvraag

Duurzaamheid is een breed begrip, dat zowel binnen de gemeente als in de maatschappij een veelvoud aan betekenissen kent.

Duurzaamheid is voor de ene persoon een lage gasrekening, voor de andere het verdichten van de stad. Voor de een bouwen in hout, voor de ander een betaalbaar tramritje. Voor je het weet, praat je langs elkaar.

De EU wet- en regelgeving is in de afgelopen jaren in rap tempo veranderd. Die regels beginnen hun doorwerking in de stad te krijgen. De eerste financiële instelling en beursgenoteerde bedrijven werken inmiddels binnen de regels van de EU's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). De gezamenlijke taal hierbinnen is de EU Taxonomy, die bepaalt wanneer iets 'duurzaam' is.

Nationaal heeft Nederland zich verbonden aan de doelen van Parijs (onder de 2 graden temperatuurstijging ten opzichte van 1990, het liefste onder de 1,5 graad).

Dit leidt tot doelen voor reductie van 60 procent CO₂ in 2030 en in 2050 klimaatneutraal zijn. Hierbij hoort ook een 100 procent circulaire economie in 2050.

Den Haag heeft als stad ambitieuzere doelstellingen dan de landelijke overheid: zij wil in 2030 klimaatneutraal zijn. Dit is onder andere de basis voor het Haags Klimaat Akkoord (HKA) waarin de gemeente via Klimaatdeals met de stad de handen ineenslaat. Ook is het de basis voor meer dan 60 beleidsdocumenten van diverse diensten over bijvoorbeeld klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, duurzame energievoorziening en het vergroten van de biodiversiteit en circulariteit.

Context van de adviesvraag

In de Ontwerp Omgevingsvisie 2050 stelt Den Haag voor de stad verder te verdichten, waarbij er tot 2030 circa 75.000 woningen zijn gepland. Het bouwtempo tussen 2030 en 2050 neemt vervolgens af van 4000 woningen per jaar naar pakweg 2000 woningen per jaar. Hoe Den Haag dit aanpakt, maakt of het een duurzame zet is.

De openbare ruimte in Den Haag staat onder druk. Ze is de belangrijkste drager van stedelijkheid waar de stad op kan sturen. De kwaliteit van de openbare ruimte raakt direct de leefbaarheid van Den Haag. Er is drukte boven én onder de grond. En met een toenemend aantal mensen dat de openbare ruimte gebruikt, neemt de drukte nog verder toe. Het beschikbare budget is bepalend voor het niveau van onderhoud. Het is de vraag welke ambitie de stad (c.q. het college) heeft en welk budget daarbij past.

Er wordt door de stad (gemeente, bedrijven, particulieren, woningcorporaties) stevig geïnvesteerd in duurzaamheid. Tegelijkertijd is duidelijk dat die investeringen niet altijd het gewenste positieve verschil maken voor de mensen die dit het hardste nodig hebben. Er is steeds meer debat over klimaatrechtvaardigheid. 'Ongelijk investeren in de ongelijke stad' is nodig, wil iedereen mee kunnen komen in de transitie naar een leefbaardere en schonere wereld.

Welk probleem wordt ervaren?

Wie is de vraagsteller?

Ambtelijke organisatie (DSB, DSO, DPZ, OCW)

De vraagsteller ervaart de volgende twee problemen:

1. Taal als barrière

Partijen in de stad, die moeten samenwerken om tot effectieve resultaten te komen, spreken niet dezelfde taal. Bedrijven spreken in toenemende mate de taal van de EU (EU Taxonomy). De gemeente spreekt de taal van het beleid (meer dan 60 beleidsdocumenten). Bewoners spreken de taal van hun eigen gemeenschap en die van de leefwereld. Als partijen niet dezelfde taal spreken, hoe kunnen ze elkaar dan ooit begrijpen en gezamenlijke stappen vooruitzetten?

Welk probleem wordt ervaren?

2. Een onduidelijke rol voor de gemeente

De gemeente heeft invloed op veel keuzes in de stad. Tegelijkertijd is zij afhankelijk van de EU en het Rijk voor wet- en regelgeving. Inwoners en ondernemingen in de stad dragen op hun beurt bij aan een fors deel van de impact. De samenleving moet in de ogen van de gemeente intensiever meedoen dan nu het geval is. En maakt de gemeente zelf wel voldoende impact, nu de EU wetgeving grenzen stelt en haar eigen ambitie hoger dan die van de EU is (klimaatneutraal in 2030)? Verandering zit in het samen doen. Hoe prioriteert de gemeente? En wat is een goede rol voor de gemeente? Zowel binnen de organisatie als richting samenleving, om effectiever te verduurzamen?

De onderzoeksvraag die hieruit voortkomt is de volgende:

*"Welk gezamenlijk stadsverhaal
voor duurzaamheid bindt Den Haag
en welke voorbeeldrol kan de gemeente
spelen in het realiseren van dit verhaal?"*

Beoogd effect & resultaat van de adviesvraag

- Meer inzicht in de verschillende betekenissen van het begrip duurzaamheid, en in de diepere lagen onder deze betekenissen. Welke verlangens of overtuigingen maken dat een betekenis voor iemand leidend is? Dit maakt dat de gemeente de taal van de stad beter leert kennen en spreken.
- Het verbinden van deze overtuigingen of verlangens, leidt tot een aanzet voor een gezamenlijk gedragen stadsverhaal. Een verhaal waarvan mensen denken en voelen: dit gaat ook over mij. Op die manier wordt duurzaamheid meer dan een politiek standpunt of een verplichting vanuit de overheid.
- Dit verbonden verhaal is een kapstok voor de afzonderlijke beleidsstukken en -afdelingen die elk een positief stukje bijdragen aan duurzaamheid.

We zijn ons er als TSa van bewust dat er veel beleidsstukken en ook 44 wijkagenda's zijn waarin duurzaamheid aan bod komt. Om hier snel inzage in en overzicht van te krijgen starten we het eerste adviestraject met enkele interviews binnen de organisatie.

- Op basis van het verhaal, is de gemeente in staat om – waar zij dat mogelijk en wenselijk acht - haar prioriteiten aan te scherpen of investeringen te verschuiven, passend bij het verhaal van de stad. Dat maakt het mogelijk dat de gemeente een voorbeeldrol vervult in de uitvoering van haar duurzaamheidsverhaal van de stad .

Wat is het beoogde resultaat van het advies?

Een aanzet voor een gezamenlijk gedragen duurzaamheidsverhaal van de stad. Met op basis daarvan een advies over de voorbeeldrol van de gemeente Den Haag hierbinnen.

Toetsing adviesvraag aan afweegkader TSa

De adviesvraag:	Ja / nee / n.v.t.	Toelichting
Komt voort uit een ervaren probleem met een probleem eigenaar	Ja	Ambtelijke organisatie voelt breed de uitdaging van focus en samenwerking met de stad
Betreft een maatschappelijk thema dat veel mensen aangaat of bezighoudt	Ja	Duurzaamheid is existentieel en een globale ontwikkeling
Is een stadsbrede vraag, met gevolgen in meerdere domeinen (integrale vraag)	Ja	Duurzaamheid speelt in alle domeinen
Zit in de tussenruimte tussen beleid en projecten van de Gemeente Den Haag	Ja	Komt in beleid en projecten terug en levert veel debat op
Zit in de tussenruimte tussen de gemeentelijke organisatie en de mensen / organisaties van de stad	Ja	Speelt in de stad en in de organisatie, koppeling (bv via HKA) kan verstevigd worden
Is vanuit een triple helix benadering op te pakken (samen met maatschappij overheid, bedrijfsleven en wetenschap)	Ja	Iedereen is hierbij nodig

Toetsing adviesvraag aan afweegkader TSa

Het advies:	Ja / nee / n.v.t.	Toelichting
Is versterkend aan de identiteit van Den Haag	Ja	Het verhaal van de stad scherp krijgen, helpt de stad vooruit
Is versterkend aan het interne debat binnen de ambtelijke organisatie	Ja	Het verhaal en voorbeeldgedrag daarin geven focus
Is versterkend aan de samenwerking/ gezamenlijkheid in de stad	Ja	Identiteit verbindt
Leidt tot nieuwe inzichten of een combinatie van bestaande inzichten	Ja	Losse duurzaamheidsthema's krijgen één noemer
Heeft impact op de stad	Ja	Indirect, via de juiste focus
Heeft bestuurlijke urgentie en leeft	Ja	Het huidige coalitieakkoord bevat heldere ambitie op duurzaamheidsvlak

Aanpak

De vraag gaat over twee deelthema's:

1. De aanzet tot een gezamenlijk stadsverhaal voor duurzaamheid dat de stad bindt
2. De voorbeeldrol van de gemeente in het realiseren van dit verhaal

De volgorde is bewust gekozen: er is eerst behoefte aan meer helderheid over een gezamenlijk stadsverhaal, waarna de voorbeeldrol van de gemeente hierop kan aansluiten.

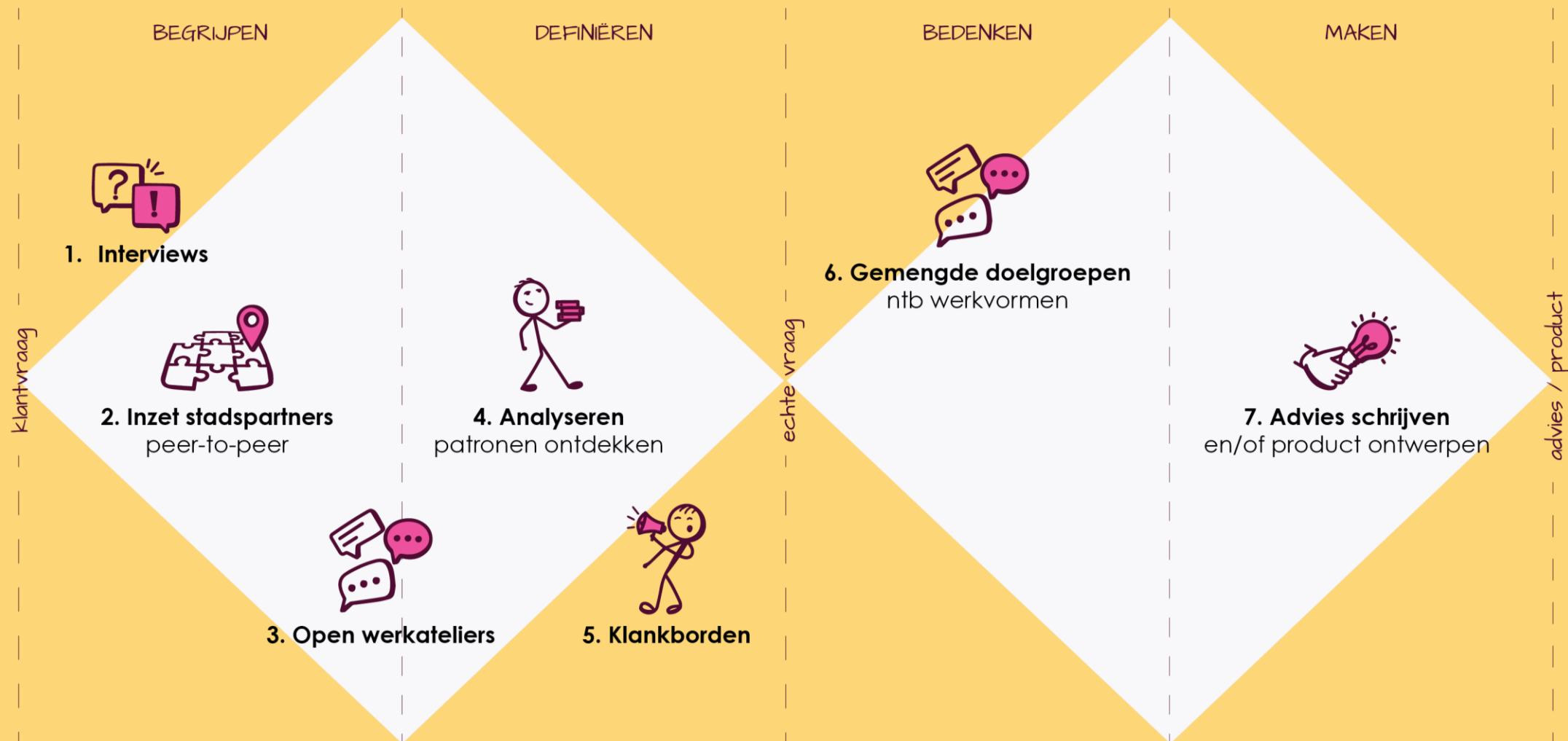
NB: bij het opstellen van de Ontwerp Omgevingsvisie is een verhaal van de stad gemaakt. Wij zoeken de verdieping op dit verhaal op duurzaamheidsgebied. Het verhaal vanuit de omgevingsvisie en de daarvoor verkregen input, kan de start van het stadsverhaal over duurzaamheid zijn

Als proces volgen we de Double Diamond methode (visueel gemaakt op de volgende sheet):

- **Begrijpen** – van de definities die er zijn en hoe zich dit uit in de leefwereld
- **Definiëren** – welke gezamenlijkheid hier in potentie achter schuilt
- **Bedenken** – wat we hier dan voor kunnen ontwerpen
- **Maken** – van het ontwerp & advies

De stappen Begrijpen en Bedenken doen we in co-creatie met de stad. De stappen Definiëren en Maken zijn interne TSa-stappen, met de ambtelijke commissie als klankbord.

Aanpak

Aanpak per stap

Begrijpen

1. De doelgroepen voor het Stadsverhaal steken we breed in (zie verder de paragraaf 'Betrokkenen'). De focus hierbij ligt op stadspartners, bewoners en MKB ondernemers. We betrekken de doelgroep initieel via open ongestructureerde interviews.
2. Via stadspartners zetten we de vraag uit voor peer-to-peer interviews. Binnen vijf kern netwerken vragen we tien interviews te houden, wat 50 extra resultaten oplevert van mensen buiten ons netwerk.
3. Via werkateliers brengen we de resultaten van de interviews samen en maken we met de stad de bouwstenen van het stadsverhaal. Bij deze werkateliers sluiten we graag aan bij momenten die al georganiseerd zijn door

stadspartners zoals Duurzaam Den Haag, Platform Stad of het Haags Klimaat Beraad.

Definiëren

TSa reflecteert op de interviews en werkateliers en analyseert de gezamenlijkheid hierachter. TSA formuleert 'de echte vraag' als basis om het stadsverhaal te maken én de voorbeeldrol van de gemeente hierin op te zoeken. We bewaken hierbij dat we sturen op de tussenruimte.

De ambtelijke commissie is het klankbord voor scherppte.

Aanpak per stap

Bedenken

We geven een interview met bijvoorbeeld het AD of DH Centraal over zowel het TSa en haar doel als de adviesvraag duurzaamheid. Daarbij linken we naar een werkvorm die lezers betreft bij de adviesvraag, bijvoorbeeld via een digitale enquête. In deze fase wordt de vorm van het eindproduct bepaald. *NB: andere werkvormen zijn optioneel en afhankelijk van de stand van de input en de beschikbare tijd en uren van het TSA en de secretaris.*

Maken

In deze fase maakt het TSA haar eindproduct en wordt het advies geschreven. De ambtelijke commissie fungeert als klankbord voor het eindproduct.

Planning

Dit advies heeft een doorlooptijd van 7,5 maand, van half januari tot 1 september 2024. De verschillende fasen en doorlooptijden op hoofdlijnen zijn opgenomen in het processchema. De nummering verwijst naar de nummering onder de paragraaf 'Aanpak'.

